

„Ohrožující společnost, manipulované dítě“

Podoby násilí a jejich vliv na utváření rodinné politiky
hnutí Haré Kršna (ISKCON).

Zdeňka Pitrunová

Podoba rodiny, chápání dětství a způsoby výchovy se přirozeně v různých kulturách a společnostech liší. Nová náboženská hnutí (mezi něž hnutí Haré Kršna patří) představují v mnoha případech alternativu vůči běžnému uspořádání veřejného a soukromého života v současné moderní euroamerické společnosti.

Stručný nástin historie ISKCON

Bhaktivédanta **Svámí Prabhupáda** (1869 – 1977)

1965. připlouvá do USA

1966. zakládá ISKCON

1. centrum v New Yorku

1967. druhé centrum v San Francisku, podporu zpíváním

Haré Kršna mantry vyjádřil Alan Ginsberg

1969. vzniklo již patnáct středisek

Podpora **George Harrisona** (Haré Kršna mantra)

Vznik center ve Velké Británii a v Evropě.

Bhaktivédanta Prabhupada

Vychází z tradice gaudíjského višnuismu.
Učitelská posloupnost vedoucí k Čaitanjovi (1486 – 1533), který je považován za vtělení samotného boha Kršny
Charakteristický je emocionální způsob uctívání (bhakti).
Úzký vztah učitele (guru) s žákem (tzv. parampará, sampradájá).

Institucionalizace ISKCON

1969. vznik první tiskárny literatury hnutí a později nakladatelství The Bhaktivedanta Book Trust

1970. ustanovení řídicí rady Governing Body
Commision

Dopisy, řízení.

Nástup ambiciózní elity mladých mužských celibátníků do vedení ISKCON.

Bhakti

Oddaná služba Kršnovi.

Uctívání a péče o sochy a obrazy ze života Kršny
(múrti) a učitelů.

Recitace mahá mantry.

Džapování.

Kírtam.

Vyprávění příběhů.

Kršna a Rádha

Zasvěcení

Při obřadu zasvěcení, kdy svým prvním žákům Prabhupáda předal mantru a udělil sanskrtská jména, slibovali žáci dodržování následujících zásad: recitování minimálně šestnácti kol mantry na višnuistickém růženci denně, nejedení masa, ryb, vajec a vyhýbání se hazardu, nedovolenému sexu a omamným látkám včetně kávy, čaje a tabák.

Mužský člen se označuje jako bhakta tj. oddaný.
Ženy jako matadží tj. matka.

Rozdělení rodin, oddělení dětí od rodičů

Zřízení gurukul lze nahlížet také jako uvolňování rukou rodičů pro prodej.

„Pamatuji si, v New Yorku, jak chrámový vedoucí řekl jedné ženě: „Nepošleš dítě do gurukuly, nebudeš bydlet v chrámu.“

Péče o domácí oltář

Transcendentální soutěžení

Symbolické ztotožnění veřejného zpívání
Kršnových jmen (kírtam) a záchrany cítících
bytostí s prodejem devocionální literatury.
Používání válečných přeměrů a obrazů (knihy
jsou největší zbraň).
Soutěživost.

Bhaktivédanta Svámí Prabhupáda s žáky

Komunita ISKCON: celé rodiny

Učitel - guru

Obraz násilné západní společnosti v diskursu ISKCON

Západní společnost je postavena na násilí a chtivosti. Je ovládaná nenasytným, bezvýhodným materialismem. **Hnutí Haré Kršna** má charakter protestního hnutí. Na západě prosadilo také díky kritice hodnot většinové společnosti a odporu vůči válce a násilí vůči přírodě.

O západní společnosti...

„Vaše mozky jsou naplněné smetím – jezením masa, nedovoleným pohlavním stykem, hazardováním. ...

Podle védských měřítek jste ve skutečnosti nedotknutelní. My jsme sem přišli a už jsme se vás dotkli.“

Prabhupada

Obraz dítěte vyrůstajícího v západní společnosti v diskursu ISKCON

Podle Prabhupady je dítě vychovávané v západní konzumní společnosti obětí násilí a **manipulace**. Je nevědomé, **nemá kontakt s realitou**, nezná základní duchovní principy, propadlé materialismu. Dítě, které je obětí nezodpovědné výchovy materialistických rodičů a výchovných institucí západní společnosti (škola).

Prabhupáda považoval západní vzdělávání za nedostatečné a nevyhovující (školy označoval za jatka). Řešení spatřoval v prosazení tradiční formy vzdělávání v hinduistické společnosti (tzv. gurukula).

Západní školství z hlediska ISKCON

*Pro naše děti máme vlastní školu, protože nechceme, aby naše děti chodily do veřejných škol a učily se tam zlozvyky, jako například používání omamných látek nebo je začal přitahovat nedovolený sex. Když naše děti nechodí do veřejných škol, jsou chráněny před těmito vlivy. Někdo si může myslet, že je to izolování nebo že našim dětem vymýváme mozky, ale my jim jen umožňujeme, aby byl jejich duchovní život snažší. A pokud se týká vymývání mozků, **tak to dělají svým dětem materialisté také, když je posadí před televizi.** Materiální život je jedna věc, kterou nelze zanedbat - musíme jíst, pít, a když jsme nemocní, musíme se léčit. Člověk má také intelektuální potřeby, jenže to není všechno, ještě je tady duchovní stránka a materialisté duchovní život zanedbávají. Proto máme vlastní školy.*

Turíja, vlastní výzkum

Čtyři stupně života (ášramů) člověka

Období žáka (*brahmačárína*)

Studium véd, služba a naslouchání duchovnímu učiteli.

Malí chlapci z bráhmanských rodin odcházeli žít s rodinou svého učitele již ve věku kolem 5 let.

Kolem 14. roku mnozí z nich potom odcházeli ještě do některého z velkých center bráhmanské vzdělanosti.

Druhým stupněm je život ženatého hospodáře (*grhastha*).

V tomto životním stadiu se má muž oženit, zplodit potomstvo , řádně uctívat božstva atd.

Vānaprasthy

Cvičí se v odříkání tak, jeho cílem je prohlubovat své duchovní poznání a očistit se od hmotného života.

Sannjásin

Putující asketa.

Gurukula

Gurukula představuje tradiční formu vzdělávání v hinduistické společnosti.

Hlavním cílem gurukuly bylo vyškolit studenty v duchovním životě tak, aby unikli z cyklu zrození a smrti, naučit je oddanosti Kršnovi. Ačkoli byly v gurukule vyučovány i akademické předměty, hlavním úkolem bylo učit děti kontrole smyslů a postupům odříkání. Poslušností a sebekontrolou mohl mladý oddaný dosáhnout „seberealizace ve vědomí Kršny“.

Prabhupáda tvrdil, že vzhledem k přirozeně silným vazbám mezi rodiči a dětmi je jen malá naděje, že by se dítě mohlo naučit sebeovládání v rodinném prostředí. Vzhledem k tomuto účelu gurukuly byly děti odebrány z péče rodičů již ve věku čtyř nebo pěti let.

Gurukuly v 70. a 80. letech

První ášramová škola hnutí Haré Kršna vznikla roku 1971 v Dallasu.

V roce 1975 založeny v USA další dvě školy:
v Novém Vrndávanu (velké centrum ISKCON v západní Virginii)
a v Los Angeles.

Postupně do roku 1978 působilo v USA jedenáct gurukul internátového typu.
Koncem 70. a začátkem 80. let vznikly gurukuly také v Anglii, Francii, Švédsku,
Austrálii a JAR.

Žádná z nich si do dnešní doby nezachovala ášramovou podobu.
Současné gurukuly mimo Indii poskytují pouze denní formu studia.
V Indii vznikly postupně dvě internátní gurukuly: ve Vrndávanu a v Majápuru.
Obě tyto školy slouží dodnes.

Organizace a režim v gurukulách

Děti pobývaly v gurukule celoročně naprosto oddělené od svých rodičů.

Pravidelný kontakt nebyl podporován.

Návštěvy rodičů byly umožňovány jen během občasných prázdnin.

Žáci byli ubytováni v tzv. *ášramech* společně s ášramovým učitelem, který na ně dohlížel a měl je v každodenní péči.

Zpočátku žilo v jednom ášramu šest až osm dětí stejného věku a pohlaví na jednoho ášramového učitele.

Postupně ale tento počet rostl, až nakonec připadalo na jednoho ášramového učitele až 20 dětí.

Sociálně-patologické jevy v gurukulách

Problematický výběr učitelů, nebyly učitelé vzděláním, povolání jim bylo přiděleno.

Učitelé se rekrutovaly z řad neúspěšných prodejců a misionářů.

Učení dětí bylo vnímáno jako podřadné.

Frustrování učitelé si tak často svou nespokojenost a vztek vybíjeli právě na dětech.

Omezené finanční prostředky pro gurukuly.

Popis situace v gurukulách

Děti trpěly nedostatkem léků i při životu nebezpečných onemocněních, měly vážná poranění, přišly o zuby, měly zlomený nos, jizvy, některé prožily opakovaně sexuální zneužívání, včetně homosexuálního. Zneužívali je a ubližovali jim právě jejich učitelé, ášramoví učitelé, lidé z vedení, a v některých případech dokonce sannjásini a guruové hnutí ISKCON... Celá generace dětí trpěla strašlivým zacházením z rukou těch, kterým byly svěřeny do opatrování rodiči přesvědčenými, že pro své děti dělají to nejlepší.“

Zkušenost z gurukuly v 70. letech

„Seattle byl peklo, protože mi bylo teprve šest, máma žila na Havaji a já jsem byla vždycky stydlivá maminčina holčička. Hnutí bylo v začátcích, oddaní byli fanatičtí – více než fanatičtí. Myslím třeba to, že nám dali večer misku horkého mléka, takže jsem se, samozřejmě, v posteli počurala. Za trest mě tvrdě udeřili a pak mě nechali nosit na hlavě mé znečištěné kalhotky. Hlavně, tou dobou, protože jsem byla tak malá, byla jsem zmatená. Plakávala jsem... po mámě, to se nesmělo, tak jsem řekla, že pláču v extázi oddanosti. Seattlu opravdu lituji, protože jsem v tom životním období moc potřebovala mámino teplo a ujištění. Vzpomínám si na temné záchody plné tři palce velkých, létajících švábů apod., bití a 'žádné jídlo' bylo na denním pořádku.“

Autentická vzpomínka žákyně

Zájem rodičů, změny

Čím dál více rodičů dávalo přednost státním školám před gurukulami ISKCON.

V roce 1992 mělo podle odhadů navštěvovat školy mimo ISKCON 75 % dětí školního věku a 95 % středoškoláků. Tato situace teprve donutila vedení ISKCON se problematikou gurukul zabývat.

Proměna charakteru hnutí

- vytváření podmínek pro rodiny
- zmírnění napětí mezi majoritní společností
 - restaurace, kulturní prezentace

Obraz Haré Kršna v diskursu západní společnosti

Problémy gurukul podpořily v 70. a 80. letech
vznik silně negativního obrazu Haré Kršna jako
autoritářské, násilné společnosti, sekty.
Antikultovní hnutí.

Obraz manipulovaného dítěte rodičů z Hnutí Haré Kršna diskursu západní společnosti

Vokno: To je tedy váš den, ale vraťme se k dětem, to mě velice zaujalo. Jak to vypadá s nimi. Jak vyrůstají, jak se o ně staráte, jak vypadá jejich výchova?

Vokno: Švédské úřady vám to tolerují?

Před jedním oknem sedí tři malé holky v sári a pekelně se nám smějou. Dochází mi teprve po chvíli, že moje zarostlá hlava a deset let neholená brada tady musí pěkně zářit.

"Můžu?" ptám se Turiji a mířím objektivem na holky. Ještě více se rozesmějou a otáčejí se k nám zády. I Turija se pobaveně směje. "Je jim kolem čtrnácti, tak se nediv."

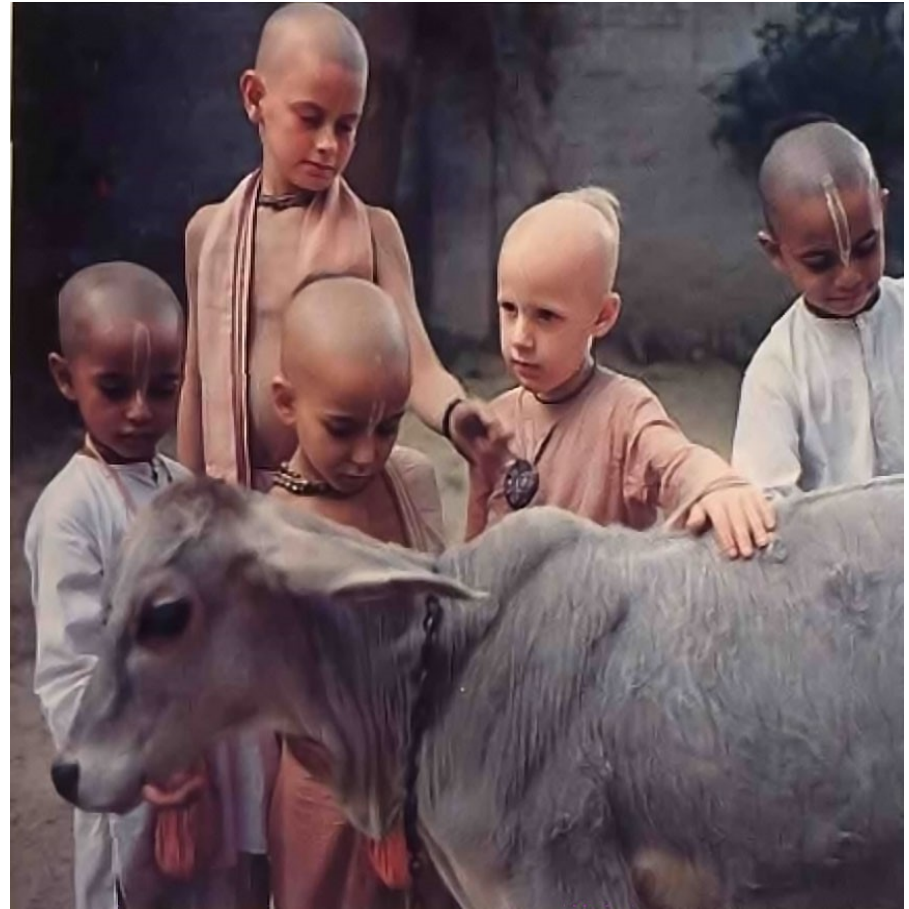
V očích Zorky čtu spoustu otázek. Určitě jí vrtá v hlavě rozpor, že **dospělí vstoupí do hnutí z vlastního svobodného rozhodnutí, ale děti se do něj rodí, aniž se jich někdo ptal.** Chvíli mě to svrbí na jazyku, ale nakonec se já ani Zorka nezeptáme.

Obrazy dětství „Ohrožené dítě mimo realitu“

Obrazy dětství

„Normální dítě: v kontaktu s realitou“

Aktuální problematické oblasti

Svoboda náboženského vyznání rodičů a dětí,
svobodná vůle dítěte, právo na vzdělání,
sekulární vzdělání často v protikladu s vyznáním
rodičů...

Děkuji za pozornost.

Zpitrunova@seznam.cz